

GAŁA CZESŁAW (1923-1991)

Urodził się w Gostyniu 30 maja 1923 roku. Ojciec był kowalem i pełnił funkcję podoficera w szeregach hallerczyków. Przed wybuchem wojny ukończył 7-klasową szkołę podstawową i 2 klasy gostyńskiego gimnazjum. Władysław Kołomłocki, nauczyciel rysunku w miejscowym gimnazjum, odkrył u niego oznaki talentu. Edukację przyszłego artysty przerwał wybuch II wojny światowej. W 1941 roku został wywieziony na przymusowe roboty do III Rzeszy do Westfalii. Po zakończeniu wojny nie wrócił do Polski. W wyniku drobnej akcji odwetowej wymierzonej przeciwko nazistom – wraz z kilkoma osobami wprowadził do ich domów zwierzęta hodowlane – trafił do aresztu. Z tego powodu nie mógł uczestniczyć w pogrzebie matki. Powrócił w 1947 roku.

Wykształcenie średnie uzupełnił w Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie. W latach 1947-1953 studiował na wydziale malarstwa na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierunkiem profesorów: Felicjana Kowarskiego i Michała Byliny. W 1953 roku jako jedyny student otrzymał drugą nagrodę na Ogólnopolskiej Wystawie Młodych Plastyków za obraz *Przy kopaniu ziemniaków*. Do czasu otrzymania stypendium naukowego na czwartym roku studiów znajdował się w trudnej sytuacji materialnej. Jednak wewnętrzny upór i determinacja nie pozwoliły mu porzucić marzenia o ukończeniu uczelni artystycznej. Dyplom uzyskał w 1953 roku w pracowni prof. Michała Byliny. Praca dyplomowa dotyczyła trudnego tematu walk w getcie warszawskim. Obraz ten został wystawiony w ramach zbiorowej wystawy *X-lecia powstania w getcie warszawskim* w gmachu przy Alei Generała Świerczewskiego (obecnie Aleja Solidarności).

Po studiach próbował zostać w Warszawie. Mimo że znajdował się w orbicie wpływowych osób i bywał między innymi w domu ambasadora Kanady, gdzie spotykał ówczesną elitę artystyczną i polityczną, los nie okazał się dla niego łaskawy. Artysta nie obawiał się wyrażać kontrowersyjnych poglądów wyłamujących się z ideologicznych schematów. Brał udział w dyskusjach nad przyszłym kształtem sztuki. Przeprowadził krytykę zamieszczonego w „Trybunie Ludu” artykułu Jadwigi Siekierskiej, kierowniczki katedry estetyki w Instytucie Kształcenia Kadr Naukowych. Zwrócił uwagę, że nie posługuje się ona kryteriami marksistowskimi, w wyniku czego stawia tamę rozwojowi nowego realizmu. Poparli go wówczas Włodzimierz Zakrzewski i Mieczysław Berman. Odrzucił jednak propozycję podjęcia aspirantury w Związku Radzieckim. Został więc objęty towarzyską anatamą i w wyniku odmowy zameldowania przez władze administracyjne w Warszawie wrócił w swoje rodzinne strony. Jak powiedział jego bliski kolega z owych czasów – pozwalał sobie na luksus wyrażania własnych poglądów.

W roku 1954 ożenił się z Ireną Talarczak z Piasków. Z jego inicjatywy i nauczyciela gimnazjum w Gostyniu Mariana Jankowiaka w maju 1953 roku w Gostyniu powstało pierwsze po II wojnie światowej ognisko plastyczne. Zgromadziło 37 amatorów malarstwa. Obejmowało naukę malarstwa sztalugowego, plenerowego oraz wykłady z historii sztuki. Ostatni rok kończył się egzaminem.

Z powodu trudnych warunków materialnych w 1959 roku Czesław Gała opuścił Gostyń i udał się do Twardogóry. Zajmował się rzemiosłem dekoracyjnym. Od tego czasu łączył pracę zarobkową z twórczością malarską. Podejmował prace zlecane w dziedzinie ilustracji książkowej, reklamy, malarstwa ściennego, w tym również mozaiki na ścianach. Na potrzeby zakładów meblowych wykonywał imitacje drewna szlachetnego (metodą tzw. lazury). W roku 1966 wykonał malowidło na ścianie Szkoły Tysiąclecia w Twardogórze oraz dużą mozaikę na frontonie Szkoły Podstawowej nr 2 w Sycowie.

Po latach eksperymentowania wypracował własny styl malarstwa realistycznego. Krytykował awangardowych reformatorów sztuki, którzy mylili uniwersalizm z kosmopolityzmem. Bronił uniwersalizmu poprzez „włączenie odrębnych kultur do światowego skarbcza wartości, a nie przez naśladownictwo, nasze narodowe nieszczęście”. Opowiadał się za realizmem, który niesie treść i metaforę.

Przez całe życie marzył o stworzeniu własnego stylu w malarstwie, podejmując temat rodzimych kultury i historii. W swoich zamierzeniach twórczych był niewzruszonym idealistą. Artysta zmarł w oleśnickim szpitalu 11 września 1991 roku. Spoczął na cmentarzu w Twardogórze przy ulicy Wrocławskiej.

Namalował ponad 150 obrazów techniką olejną. Zastąpił z cyklu prac przedstawiających folklor biskupiański. Obecnie dzieła artysty znajdują się w Muzeum w Gostyniu, Muzeum im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Grabonogu, Klasztorze Filipinów na Świętej Górze oraz w kolekcjach prywatnych. Wystawy malarskie Czesława Gały odbyły się między innymi w: Gostyniu (1977, 1984, 1986, 1996), Twardogórze (1972, 1996), Radomiu, Wrocławiu, Warszawie, Sofii i Zagrzebiu.

Ważne miejsce w twórczości malarza odgrywały portrety. Do najbardziej znanych portretów należą prace zatytułowane: *Żona Irena*, *Synowa Grażyna*, artystka (tytuł nieznany), *Afrykanka*, *Japonka*, *Kardynał Newman*, *Dziewczyna w stroju biskupiańskim*, *Jana z Domachowa Bzdęgi portret alegoryczny*, *Dudziarz Stanisław Jańczak z Rębowa*, *Skrzypek Władysław Sworowski rodem z Potarzyicy*, *Skrzypek i gawędziarz ludowy Józef Kabała ze Sulkowic*, *Starsza para biskupiańska*, *Śpiewaczka ludowa Maria Majchrzakowa ze Sulkowic z wnuczką Elżbietą* oraz trzy autoportrety.

W latach osiemdziesiątych podjął prace nad cyklem obrazów o tematyce związanej z folklorem biskupiańskim. Współdziałał z nim znany popularyzator tego folkloru Jan z Domachowa Bzdęga.